

Підходи до вивчення англомовних ненормативних лексичних та фразеологічних одиниць: загальний огляд.

Серед найбільш значущих проблем сучасної лінгвістики особливе місце посідає комплекс проблем, пов'язаних із людським чинником у дискурсі. Антропоцентрична парадигма, що превалює вже кілька десятиліть у науках про мову й мовлення пропонує різноманітні, але взаємозалежні підходи [1] до вивчення субстандартних одиниць.

Отже, дослідження ненормативної лексики та фразеології в сучасній вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці ведеться за наступними напрямками: *функціонально-прагматичний*, у межах якого актуальним є вивчення різноманітних інтенцій, комунікативних стратегій, що визначають вибір мовних засобів, особливості їх використання для підвищення ефективності комунікації в різних ситуаціях спілкування [1]. *Психолінгвістичний* підхід передбачає виявлення основних ознак вербальної агресії, встановлення взаємозв'язку між фізичною та вербальною агресією, виявлення психологічних причин вживання ненормативних одиниць, а також визначення взаємовідносин інтенцій інвектанта та реакцій об'єкта образи. Не менш важливим є *лінгвокультурологічний підхід*, де особливий інтерес представляє дослідження взаємозв'язку лексичних та фразеологічних одиниць і змістовних категорій культури [2]. *Соціолінгвістичний підхід* спирається на дослідження соціолінгвістичної ситуації в англомовних країнах, соціальне походження адресанта, а також причини зниження загального рівня культури усної та писемної мови в медійному просторі.

Оскільки у сучасній лінгвістиці багато уваги приділяється питанням співвідношення мови та мислення, пошуку кореляції між когнітивними та мовними структурами [3, 15], то особливого значення набуває *когнітивний підхід* до вивчення ненормативних одиниць, де головним питанням є виділення змістових концептів ненормативної лексики щодо відображувальної дійсності.

Варто зазначити, що у сучасному мовному спілкуванні під впливом соціальних умов зазнала змін сама суть комунікації. Стратегія близькості до адресата стає основною для більшості ЗМІ, що сприяє розмиванню меж між офіційним і неофіційним, міжособистісним і публічним, усним і письмовим спілкуванням [4] і, отже, між стандартом і субстандартом.

За даних обставин, доречним вважаємо зазначити, що норма не є самодостатньою сутністю, вона активно взаємодіє з субстандартними реалізаціями мови, внаслідок чого

одні й ті ж елементи мови під впливом як власне лінгвістичних, так і соціальних та психологічних умов їх реалізації можуть виступати як нормативні та ненормативні [4].

Тому, когнітивний підхід до вивчення субстандартних одиниць лежить в опозиції до когнітивного характеру норми, що реалізується в знаннях носіїв мови про нормативність, як результат повсякденної інтерпретації світу соціумом, що впливають на категоризацію дійсності та отримують певне вираження в мовних одиницях [4]. Звідси, когнітивне моделювання значення субстандарту передбачає виявлення співвідношення та взаємодії семантики ненормативних одиниць і знань, що лежать в їх основі. Ці знання представлені у вигляді уявлень, образів, концептів та фреймових структур, що актуалізуються у мові у площині ненормативних одиниць.

Список використаних джерел

1. Кишко С. М. Прояв прагматичної інтенції стриманості в англomовному дискурсі/С. М. Кишко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chdu.edu.ua/um/praci/92%28105%29/92-8.pdf>
2. Кукшкіна А. Г. Поняття лінгвокультурного концепту/А. Г. Кукшкіна// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-referat.com/%D0%9F%D>
3. Позднякова Е. М. Категория имени деятеля и пути ее синхронного развития в когнитивном и номинативном аспекте (на материале английского языка): дис. д-ра филол. наук /Е.М. Позднякова. – М., 1999. – 318 с.
4. Федяева Н. Д. Семантика нормы в русском языке: функциональный, категориальный, лингвокультурологический аспекты/Н. Д. Федяева// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dissercat.com/content/sem>